

Toespraak burgemeester Van Heijningen

Dodenherdenking 4 mei 2022

Thema: **Vrijheid in verbondenheid** (jaarthema van het nationale 4 en 5 mei comité)

Op 5 mei 1945, 77 jaar geleden, werd ons land formeel bevrijd na 5 jaar bezetting door de nazi-Duitsers, onder leiding van Hitler. Wij blijven, ook vele generaties later, de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog herdenken. In jaren is het lang geleden, maar in emoties is het nog steeds dichtbij. Zeker als we ons verdiepen in de toenmalige omstandigheden, de lotgevallen van slachtoffers en het onmenselijke leed dat hun ten deel viel, tot in de concentratiekampen aan toe. De vervolging en vernietiging van mensen uit Joodse, Roma of Sinti kringen blijft onbegrijpelijk en onvoorstelbaar. Net als het lot van mensen die homosexueel waren.

Bij velen van ons leven verhalen uit de familie voort. Soms gaan de jongere generaties op zoek naar de verhalen, want zoals in vele families, diegenen die de oorlog hadden meegemaakt, waren vaak bepaald niet mededeelzaam. Het leed was te groot om aan te raken.

Ik vind het heel goed dat jongeren op zoek gaan. Laat de ouderen vooral vertellen. Zodat de doden levend blijven, zodat we ons blijven realiseren hoe verschrikkelijk oorlog is. Het is geen spannende en romantische film.

Ook al genieten wij al 75 jaar vrijheid, ook in die decennia na de 2^e wereldoorlog zijn er toch nog vele slachtoffers gevallen in oorlogssituaties en bij vredesoperaties. Ik denk bijvoorbeeld aan Indië, Nieuw-Guinea, Korea, voormalig Joegoslavië en Afghanistan.

Wij staan stil bij al die slachtoffers. Daarbij denken we ook aan de latere generaties, want vaak werkte en werkt het leed lang door. Met oorlogen of vredesoperaties samenhangende gevoelens van pijn, verlies en angst verdwijnen niet bij een formeel einde.

Overleven was behalve doorzettingsvermogen vooral een kwestie van geluk, zeiden de verzetsmensen, militairen en gevangenen die de 2^e wereldoorlog en Japanse bezetting in Indië overleefden, meestal. Hoe dankbaar daar ook voor, toch droegen ze – vaak in stilte – een grote psychische last met zich. En laten we goed kijken naar de ervaringen van de veteranen, onze militairen bij vredesoperaties, onder moeilijke omstandigheden en zoals zo vaak, met weinig begrip in ons land zelf. Wij slaan onze arm om hun schouders, terwijl we denken aan de gevallen kameraden.

Hadden we in de afgelopen decennia het gevoel dat oorlog “ver van ons bed” was, dit jaar zijn we opgeschrikt door de inval van Rusland in Oekraïne. We zien van relatief nabij wat de verschrikkingen van oorlog zijn, we horen van Oekraïense familieleden, vrienden en kennissen wat voor ellende over de mensen daar wordt heen gestort. We kunnen een helpende hand toesteken, maar voelen ons ook machteloos. En we maken ons zorgen over de wereld, in het bijzonder de toekomst voor onze kinderen.

Deze recente gebeurtenissen doen ons, jongere generaties, meer dan ooit beseffen welke offers vroeger zijn gebracht voor onze vrijheid. Laten we dat, laten we hen nooit vergeten.

Maar laten we vooral ook voorkomen dat we door gevoelens van haat worden geleid. Ook tijdens de oorlog al zeiden mensen vaak dat “die jonge Duitse soldaten ook alleen voor hun nummer waren gestuurd”. Wat konden ze anders dan gevolg geven aan het “Befehl ist Befehl”? Hoe vaak lieten Duitse militairen niet foto’s zien van hun kinderen thuis of probeerden ze stiekem een gezin met kinderen te helpen, met gevaar voor eigen leven? Vaders en moeders over de hele wereld willen het beste voor hun kinderen, zeker geen oorlog...

Ik vond het altijd bijzonder te zien hoe slachtoffers en daders zich na de oorlog wisten te verzoenen. Liefde overwon de haat.

Ik ben ervan overtuigd dat alle inwoners van Nieuwerbrug aan den Rijn en Bodegraven-Reeuwijk als geheel met ons hier stilstaan bij wat vrijheid betekent en wat we samen kunnen doen om deze vrijheid te waarborgen voor en met elkaar, nu en in de toekomst.